

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี สำหรับบทนี้จะได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีในงานหลัก 7 องค์ประกอบของงานคือ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชี นอกจากนี้เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี และเพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มจากผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีทั้งหมด ตามขนาดของโรงเรียน

3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 290 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

(Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่ง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเรียงลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินจากงานที่มีปัญหามากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 และรองลงไปจนถึงลำดับสุดท้าย ซึ่งมีปัญหาน้อยที่สุดเป็นลำดับที่ 7 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 64 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ตอบแบบสอบถาม และขอความร่วมมือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ รวบรวมแบบสอบถามส่งกลับไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี และผู้วิจัยได้ติดต่อขอรับแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (SPSS/PC⁺) คำนวณค่าต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบค่าเอฟ (F-test) โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ โดยการหาค่าร้อยละ

4.2 การจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.3 ระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 เปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใช้ t-test และจำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนใช้ F-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถานภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 270 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 86 คน และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปจำนวน 184 คน ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 85 คน ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 125 คน และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 60 คน แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีในด้านงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้าน โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละ

ลำดับ และเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับแรก คือ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียนและรายงาน งานสารบรรณ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และลำดับสุดท้ายคือ งานประชาสัมพันธ์

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี มีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้าน โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละลำดับและเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับแรกคืองานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียนและรายงาน งานสารบรรณ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และลำดับสุดท้ายคืองานประชาสัมพันธ์

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้านโดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละลำดับ และเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อยได้ดังนี้ลำดับแรกคือ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ และลำดับสุดท้ายคือ งานสารบรรณ

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้าน โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละลำดับและเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับแรกคือ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ และลำดับสุดท้ายคืองานสารบรรณ

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้าน โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละลำดับ และเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ลำดับแรกคือ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียน

และรายงาน งานสารบรรณ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และลำดับสุดท้ายคือ งานประชาสัมพันธ์

1.6 ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทรรศนะต่อการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินทั้งเจ็ดด้าน โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละลำดับ และเรียงตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ลำดับแรกคือ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียน และรายงาน งานสารบรรณ งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และลำดับสุดท้ายคืองานประชาสัมพันธ์

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในด้านงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชี ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีทรรศนะต่อปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน รวมทั้งเจ็ดด้าน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีทรรศนะต่อปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อในแต่ละด้าน ยกเว้น

2.2.1 ด้านงานสารบรรณ การเลือกครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เป็นเจ้าหน้าที่งานสารบรรณ การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวกับงานสารบรรณให้เพียงพอกับความต้องการ ความรู้ความเข้าใจของครูในโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.2 ด้านงานทะเบียนและรายงาน มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่งานทะเบียนและรายงานที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3 ด้านงานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ การสร้างสิ่งกีดขวาง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ เช่น รั้ว กำแพง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.4 ด้านงานงบประมาณ การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการของโรงเรียน ความรู้เกี่ยวกับการจัดหางบประมาณโรงเรียนของครูที่ทำหน้าที่ในการจัดหางบประมาณของโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและการจัดหางบประมาณของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนการนำโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนไปปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.2.5 ด้านงานพัสดุ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ของครูในโรงเรียน การเก็บรักษาพัสดุของโรงเรียนให้เป็นระบบ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ การแต่งตั้งกรรมการต่าง ๆ ในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในด้านงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชี ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตัวแปร พบว่า

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทฤษฎีต่อปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน รวมทั้งเจ็ดด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ก็พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านงานทะเบียนและรายงาน นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทฤษฎีต่อปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน รวมทั้งเจ็ดด้าน

ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ก็พบว่า ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดลำดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวมที่ตอบแบบสอบถามไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มีประสบการณ์มาก หรือดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็ตาม ต่างได้ให้ความสำคัญของงานพัสดุอยู่ในลำดับแรก ซึ่งมีปัญหามากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากเหตุผลดังนี้

1.1 งานพัสดุเป็นงานที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับงานงบประมาณ งานการเงินและบัญชีเป็นอย่างมาก และงบประมาณในการดำเนินงานอาจไม่เพียงพอตลอดจนการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัสดุมีขั้นตอนและงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย และการปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังที่ จรัส โพธิศิริ (2523 : 82) กล่าวไว้ว่าเจ้าหน้าที่พัสดุรับผิดชอบงานดังนี้ การจัดหาวัสดุ การจัดทำทะเบียน วัสดุครุภัณฑ์ การควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ การเบิกจ่าย การปฏิบัติตามระเบียบ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบและการซ่อมแซม

1.2 การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุ หากผู้ปฏิบัติไม่เอาใจใส่หรือไม่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ อาจเกิดการผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งหากเกิดการผิดพลาดขึ้นมา ผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะผู้บริหาร อาจจะต้องถูกลงโทษทางอาญา ทางแพ่งหรือทางวินัยได้ ซึ่งตรงกับที่ นิรันดร์ บรรดาศักดิ์ (2535 : 19) กล่าวว่า การจัดซื้อจัดจ้าง นับว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของผู้บริหารที่มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง เพราะหากพลาดพลั้งอาจถึงซึ่ง "จุดตาย" ได้

1.3 เมื่องานพัสดุมีขั้นตอนในการปฏิบัติมาก ผู้ที่จะทำหน้าที่ในด้านนี้ ได้ผลดีและไม่มีปัญหาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้มาโดยตรง แต่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีความรู้ในด้านงานพัสดุมาโดยตรง เพียงแต่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ผ่านมาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : 59-60) ได้วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องงานธุรการและการเงินอยู่น้อยมาก

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยส่วนรวม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ก็พบว่า โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากเหตุผลดังนี้

2.1 ปัจจุบันข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนส่วนมาก มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งวุฒิปริญญาเป็นวุฒิที่ทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถและความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ว่าปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากเป็นผู้มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี (2534 : 58) ได้จำแนกบุคลากรสายผู้บริหารตามวุฒิไว้ดังนี้ ปริญญาโท 13 คน ปริญญาตรี 1,233 คน อนุปริญญา 183 คน ต่ำกว่าอนุปริญญา 107 คน จากจำนวนบุคลากรสายผู้บริหารทั้งหมด 1,536 คน

2.2 การบรรจุและแต่งตั้งบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการคัดเลือกโดยการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง ดังนั้นบุคคลที่ผ่านการสอบคัดเลือกและได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักการบริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เมื่อเข้ามาบริหารงานในโรงเรียนก็ทำให้การบริหารงานไม่มีปัญหามาก หรือมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.3 ปัจจุบันบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมานานมาก ซึ่งสังเกตได้จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งหมด 270 คน จำแนกเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 86 คน มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปจำนวน 184 คน เมื่อบุคลากรมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากย่อมทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ มีปัญหาลดน้อยลง เพราะประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในทางที่ดีมากขึ้น ดังที่ ฮอร์นบี (Hornby. 1974 : 303) กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะ โดยการกระทำหรือการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และธีรบุทธิ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 226) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการมีประสบการณ์ และประสบการณ์เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

แม้ว่าค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ด้านงานพัสดุจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ เป็นบางด้านก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จะพบว่า มีค่าความเบี่ยงเบนมากกว่างานด้านอื่น ๆ ทุกด้าน ฉะนั้น การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญของงานพัสดุมีปัญหามากที่สุด เป็นลำดับที่หนึ่งจึงถือว่าเป็นการถูกต้อง

3. ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน และผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมาจากเหตุผลดังนี้

3.1 งานธุรการและการเงินเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้ทุกโรงเรียนจะต้องถือปฏิบัติเหมือนกัน ไม่ว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อยหรือประสบการณ์มาก หรือผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็ตาม ทั้งนี้ถือว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยราชการหน่วยหนึ่งเมื่อเป็นหน่วยงานราชการ

จะต้องจัดทำบัญชีสำหรับหน่วยงานย่อยทุกโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 27 - 29) เมื่อเป็นลักษณะเช่นนี้ ปัญหา
การบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงน่าจะมี
พอ ๆ กัน

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานธุรการ
และการเงินมาโดยตรง เหมือนกันทุกคนย่อมทำให้การบริหารงานมีปัญหาเท่า ๆ กัน
ดังที่ ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : 59-60) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาไม่ได้เรียนวิชาธุรการและการเงินมาโดยตรง เพียงแต่ผ่านการอบรม
มาบ้างเท่านั้น

จากเหตุผลดังกล่าว น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ไม่ว่าจะเป็นผู้มีประสบการณ์น้อยหรือประสบการณ์มาก หรือดำรงตำแหน่งในโรงเรียน
ขนาดใดก็ตาม ย่อมจะประสบปัญหาในการบริหารงานด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรทำนโยบายเพื่อ
อบรมพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและการเงินโรงเรียนให้
แน่นนอนและเป็นระยะโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความรู้เกี่ยวกับงาน
ธุรการและการเงินของโรงเรียนทั้งเจ็ดด้านโดยตรง เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้
เพิ่มพูนความรู้ และหลักการปฏิบัติงานด้านนี้จนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ทุกด้าน
ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีปัญหาลดน้อยลง

1.2 ให้หน่วยงานที่อยู่ระดับเหนือโรงเรียนขึ้นไป เช่น สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการจัดทำแผนออกนิเทศ
และติดตามผลการปฏิบัติงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน
อย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นรายด้าน เป็นต้นว่า ด้านงานพัสดุ หรือ ด้านงานการเงิน และบัญชีเพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบระดับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด นั้น ๆ แล้วนำผลที่ได้รับจากการศึกษามาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้เพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถนำเข้าสู่การปรับปรุงการบริหารงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.3 ควรศึกษา เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานธุรการและการเงินกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบว่าผลการบริหารงานธุรการและการเงิน โรงเรียน กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

2.4 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล กับโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาล